

Komentarji dnevni dogodkom in vprašanjem Proti opravljanju

evlenska Ameriška Do-
na, ki se rada baha, da po-
le "čisto resnico in nič dru-
kot resnico", se je spet u-
la. To je približ br. Vider,
nik SNPJ, v svoji izjavi v
njsnji Prosveti.

svoji polemiki z Enako-
mostjo je A. D. zadnji petek
sala, da ima SNPJ z ostali-
lovenskimi bratskimi orga-
cijami vred "sto in stotiso-
čarjev zamrznjenih v raz-
bankah, ki niso slovenske".
gl. tajnik je pojasnil, da
nima do danes niti enega
zamrznjenega v kakšni
likor se to tiče zavarov-
skladov jednote. Edino ti-
na SNPJ ima nekaj tisoča-
zamrznjenih v propadli
rd State banki.

oveta se ne bo vtikala v
lanski polemiki med dve-
mošnjima listoma, dokler
ta ali ona stranka mešala
naše jednote, naših dru-
in sploh stvari, ki so izven
njihove "resnice".
ka: zlobnega opravljanja
organizacij in načel za
je privatnih interesov pri-
stranke in "naše" banke
evlendu ne bomo dopustili.
A. D. pere neko "našo"
o, je to njena stvar — to-
ne noče biti v konfliktu z
eo (oh, ta ljubeznjiva res-
), naj vendar pojasni, da
banka zato "naša", ker je
je zamrznilo precej tisoča-
naših družtev in organiza-
je posameznih rojakov, ali
to, ker ima list svoje inte-
tam kaj

nekaj. Ameriška Domovi-
znanja v isti (petkovi)
ki, da bo imela svojega po-
ga poročevalca na konven-
SNPJ, češ, da je to potreb-
aradi 6000 članov v Clevel-
d. Proti temu seveda nima-
le; konvencije SNPJ je od
aj priznavajo svobodo ti-
na poročevalci so dobrodo-
Ako pa misli A. D. poslati
evalca, da bo poročal "res-
", kakršna je bila o "za-
jenih stotisočakah in ban-
je bolje, da pridržijo repor-
doma. Mi smo za svobodo
nega tiska, ne pa za svobo-
pravljanja in laganja!

rog 45 državnih zbornic v
lenih državah je v letoš-
zmedanju sprejelo 7500
nov, kot se glasi neko po-
Skupaj je bilo predlože-
krog 65,000 zakonskih na-
kdo je izračunal, da je v
iki dva milijona federalnih,
nih in lokalnih postav.
valcev je zdaj približno
milijonov. Če bodo zakono-
milni še nadalje mlieli ta-
odonosno, bomo v nekaj le-
meli na vsakega prebivalca
po postavu. Zakaj pa ne?
eriška zakonodajna fabri-
e edino podjetje, ki stalno
uje z naraščajočo paro —
ali ne kriza. In devetinde-
sedet odstotkov postav, ki
roducirajo, je zmanjšanih v in-
u privatnega kapitala.

bljica poražena v dveh dr-
žavah

ark, N. J. — V torek so
volitve delegatov za prekli-
konvencijo in mokra lista je
ala 100 proti 1. Izvoljenih
o 64 delegatov na splošno,
konvencija se vrši prve dni ju-
yenne, Wyo. — Pri volit-
delegatov za preklicno kon-
je zadnji pondeljek so bili
si silovito poraženi.

ndhi je slab, a ne odneha
na, Indija, 17. maja. — Ma-
je zelo oslabele, komaj da
voori, ampak na prigravar-
da bi prenehal z gladovno
o, odločno odkimava.

AMERIŠKI INVE- STORJI IZGUBILI 25 MILIJARD

Vsota, ki je izginila v žepih gra-
terjev, predstavlja skupno vre-
dnost Kanade

Washington, D. C. — Ameri-
ški investitorji so v zadnjih des-
etih letih izgubili \$25,000,000,000,
ker so nasledili propagandi ban-
kirjev in brokerjev ter kupova-
li ničvredne delnice. To kaže po-
ročilo senatnega odseka za banč-
ne in denarne zadeve, ki je bilo
nedavno objavljeno in v katerem
rem priporoča sprejetje zakono-
daje, ki naj bi preprečila ropan-
je investitorjev.

Ta izguba predstavlja polovi-
co skupnih dohodkov Amerike v
prošlem letu in je večja kot zna-
šajo dolgovi Združenih držav. Je
višja kot znaša vrednost Kana-
de, kar pomeni, da so ameriški
grafterji v zadnjih desetih letih
ukradli lastnino, ki predstavlja
skupno bogastvo Kanade.

Insull, bivši javnopravni
magnat, ki je pobegnil v Evropo,
ko so mu postala ameriška tla
prevročila, je poglaval v bedo na ti-
soče ljudi, ki so kupovali delnice
njegovih kompanij. Drugi je Do-
herty, za nji mpa cela vrsta spe-
kulantov, ki so vodili obširno pro-
pagando in s katero so premetili
ljudi, da so kupovali delnice, ka-
tere nimajo sedaj skoro nikake
vrednosti.

Federalni zakon, ki bi prepre-
čil ropanje ljudstva, je vsekakor
potreben, a še bolj potrebne so
težke zaporne kazni za nekatere
bankirje, brokerje, promotorje
in javnopravne magnate, ki so
nemoteno in brezobzirno ropali
ameriško ljudstvo v letih po sve-
tovni vojni.

Kampanja za poživljenje Industrijskih aktivnosti

Razni komiteji zaposleni pri se-
stavljanju načrta, ki naj bi
ublažil obstoječo situacijo

Washington, D. C. — Kampa-
nja za poživljenje industrijskih
aktivnosti je v teku.

Obratovanje industrij pod
vladno kontrolo, legalna protek-
cija kolektivnega pogajanja, tri-
deseturni delovni teden, odpra-
va znojnih delavnic, javna dela
in morda vladna pomoč privat-
nim industrijam so nekatere
značilnosti ekonomskega progra-
ma, katerega namerava Roose-
veltova administracija uvelja-
viti.

Nedavno se je vrnila v Bell
hiši konferenca, na kateri sicer
ni bil dosežen popoln sporazum,
vendar pa so bili imenovani raz-
ni komiteji, katerim je bila po-
verjena sestava dalekosežnih
načrta za poživljenje industrijs-
skih aktivnosti. Komiteje tvo-
rijo zastopniki delodajalcev in
organiziranega delavstva.

Podrobnosti načrta še niso bi-
le objavljene, vendar je znano,
da bo predvideval velike vladne
apropriacije za javna dela. V to
svrhu bo vlada potrošila naj-
manj tri milijarde dolarjev. Ta
vsota bo prišla iz sklada vladne
korporacije za rekonstrukcijo
financ in delno iz federalne bla-
gajne.

Progresivci v višji in nižji
zbornici zahtevajo, da vlada po-
troši najmanj šest milijard do-
larjev za izvajanje programa
javnih del.

Cynthia Mosley umrla

London, 17. maja. — Cynthia
Mosley, žena Oswalda Mosleyja,
bivšega laborita in danes vodite-
lja angleških fašistov, je umrla
po kratki bolezni. Cynthia je bi-
la hči markija Curzona in po
materji je bila vnukinja škakše-
ga kapitalista Leiterja. Svoječa-
sno je bila aktivna v socialisti-
čnem gibanju na Angleškem.

Farmerji se zavze- li za veterane

Ustanovili bodo tudi novo poli-
tično stranko, ako ne bodo se-
danji politični voditelji pristali
na njihove zahteve

Des Moines, Ia. — (FP) —
Voditelji farmerske organizaci-
je National Farm Holiday Ass'n
so naznanili, da bodo podpirali
vojne veterane v zahtevah za
plačanje bonusa.

Druge zahteve farmerske or-
ganizacije vključujejo garanci-
jo tako visokih cen za poljske
prodkte, da bodo krile stroške
produkcije; sprejetje Frazierje-
ve predloge za refinanciranje hi-
potek na podlagi dolgoročnih
terminov in nizkih obrestih; spre-
jetje Wheelerjeve predloge gle-
de kovanja srebrnega denarja in
dodatnega davka na visoke do-
hodke in dedščine, da se tako
zmanjša davčno breme farmer-
jem.

Voditelji farmerjev so zagro-
zili s formiranjem nove politič-
ne stranke, ako ne bodo sedanji
politični voditelji pristali na nji-
hove zahteve. Oni pravijo, da
nominalna administracija, bodi-
si, da je v rokah republikancev
ali demokratov, je vedno služila
privilegiranemu sloju, čigar
glavni stan je v Wall streetu.

Stavka mlekarških far- marjev v Wisconsinu

Governor poslal vojaštvo proti
farmerjem

Madison, Wis. — Demokrat-
ski governor Schmedeman je od-
redil vojaške čete proti farmer-
skim piketom v okrajih Milwau-
kee, Racine in drugih krajih
Wisconsinu, kjer so farmerji,
člani National Farm Holiday or-
ganizacije, ustavili razvažanje
mleka v mesta.

Državni militsniki in lokalni
šerifski deputiji so oboroženi z
bombami solzavkami in bilo je
že več slučajev fizičnega kon-
flikta. V torek je bil spopad med
deputiji in piketi v okolici Raci-
na. Zelo napet položaj je v okra-
ju Shawano v severnem delu dr-
žave, kjer je šerif mobiliziral
4000 deputijev proti farmerskim
stavkarjem.

Konvencija poštnih uslužbencev

New York. — Na prvi kon-
venciji nadomestnih poštnih u-
službencev so bile predložene
zahteve glede življenske mezde
in skrajšanja delovnega tedna
na 30 ur. Sprejet je bil tudi na-
črt glede ustanovitve narodne
organizacije.

Minimalni delovni teden 30 ur
bi prinesel na podlagi obstoječe
mezde letvice nadomestnim u-
službencem \$19.50 plače na te-
den.

Delegati so v svojih govorih
poudarjali, da morajo nadomest-
ni uslužbenci delati za sramot-
no nizke mezde. Povprečna te-
denska plača znaša \$7.50 na te-
den.

NOVA RESTRIK- CIJA VLADNIH POSJOJIL

Nobena korporacija ne bo dobi-
la posojila, ako ne zniža pla-
če uradnikom

Washington, D. C. — Višja
kongresna zbornica je odobrila
zakonodajo, da ne sme noben u-
radnik zavarovalnih družb,
bank, železnice in drugih korpo-
racij, ki iščejo posojila pri vlad-
ni korporaciji za rekonstrukcijo
financ, prejemati več kot \$17,-
500 letne plače. Vsaka korpo-
racija mora tudi obljubiti, da ne
bo zvišala plač po prejetju po-
sojila. Še bolj dalekosežna je
provizija, ki določa znižanje vi-
sokih plač predno more korpo-
racija obnoviti ali podaljšati že
prej dobljena posojila.

Drugi udarec proti visokim
plačam eksekutivnih uradnikov
korporacij, ki jih prejemale v
tem času, ko so bile delavcem
znižane mezde za dve tretjini, je
zadal zvezni senator Costigan iz
Colorada. On je namreč predlo-
žil resolucijo, da federalne agen-
cije uvedejo preiskavo in potem
poročajo kongresu o visokosti
plač, ki jih prejemale finančni,
industrijski in trgovski mag-
nati.

Viharne debate so se vršile
pred sprejetjem omenjene zakono-
daje. Nekateri senatorji so
dokazovali, da kompanije, ki so
dobile posojilo iz sklada vladne
korporacije, plačujejo \$200,000
in več na leto predsednikom in
drugim visokim uradnikom in
da so nekatere celo zvišale plače
po prejetju posojila. Slisali so
se tudi argumenti, da so skoro
vse te korporacije reducirale
mezde delavcem.

Napoveduje izboljšanje položa- ja premogarske industrije

Pittsburgh, Pa. — J. B. War-
riner, predsednik Ameriškega
rudniškega kongresa, je dejal,
da se situacija v premogovni in-
dustriji izboljšuje — za opera-
torje, ne pa za rudarje.

Za stotisoče brezposelnih ru-
darjev je Warriner podal črno
sliko, prav tako črno kot je pro-
dukt, ki ga kopljejo pod zemljo.
Rekel je, da ni upanja za upo-
salitev 200,000 rudarjev, od ka-
terih je odvisnih nadaljnjih
500,000 oseb, kadar bo industri-
ja obratovala s polno paro. To
število tvori preveč, ki ga in-
dustrija ne more absorbirati.
Problem zaposlitve teh rudarjev
bo morala rešiti vlada, je dejal
Warriner.

Brezposelni sklicujejo konven- cijo

Columbus, O. — Ohijaska liga
brezposelnih je sklicala narodno
konvencijo, ki se otvori 3. julija
v tem mestu. Na tej konvenciji
bo sprejeta nova "izjava neod-
visnosti" za ameriške delavce in
farmerje.

Odmevi na Rooseveltov apel za svetovni mir

Kitajci mislijo požgati Peiping in Tientsin

Japonske invazije ne morejo u-
staviti

Sanghaj, 17. maja. — Govori-
ce, da Kitajci nameravajo uničiti
ti Peiping in Tientsin predno se
umaknejo iz teh dveh mest pred
bližajočimi se japonskimi četa-
mi, so bile danes potrjene v tu-
kajšnjem kitajskem listu "The
China Times". Japonci so danes
samo še 12 milj severno od Pei-
pinga.

Omenjeni list piše: "Naše če-
te morajo braniti Peiping in Ti-
entsin do skrajne sile, toda, ka-
dar uvidijo, da je vsaka nadalj-
na obramba nemogoča, je potre-
bno, da sta obe mesti totalno u-
ničeni". List nadaljuje, da Ki-
tajska ne mara biti druga Indija
ali Koreja, zato mora vse uniči-
ti za seboj.

Vse kitajske banke so trans-
ferirale svoj denar iz omenjenih
dveh mest v Sanghaj. Splošna
izpraznitev je v teku že par te-
dnov. Sedem tisoč kitajskih dru-
žin je že zapustilo Peiping.

Roosevelt opusti kupelj- ski davek za javna dela

Iskal bo viro dohodkov v davku
na pijačo

Washington, D. C. — V sredo
je prišla vest iz Bele hiše, da je
Roosevelt zavrgel kupeljski da-
vek kot sredstvo za kritje obre-
sti od bondov za javna dela, ki
jih ima v načrtu. Roosevelt je
načelno nasproten temu davku
(sales tax) in oprijel bi se ga le
v skrajni sili; njegovi svetovalci
pa pravijo, da je še dovolj
drugih virov za financiranje ja-
vnih konstrukcij.

Eden teh virov je davek na
alkoholne pijače. Čim bo osam-
najsti amendment odpravljen, bo
federalna vlada lahko naložila vi-
sok davek na vina in žgane pija-
če, ki prinese lepe milijone. Roo-
sevelt namerava v kratkem adre-
sirati na države apel, naj hitro
ratificirajo preklicni amend-
ment. Ako bi vse legislature šle
hitro na delo, bi bil preklic lah-
ko izvršen še letos.

Darrow bo branil farmerje

Des Moines, Ia. — Clarence
Darrow, star bojevnik za civil-
ne svobodščine, je naznanil, da
je pripravljen braniti farmerje,
ki so bili aretirani v La Marsu
na obtožbo, da so hoteli prisiliti
sodnika na upoštevanje zakona,
ki prepoveduje rubežni.

Zborovanje zadržnikov

Lawrence, Mass. — Zadržna
liga za vzhodne države je sklica-
la letno konvencijo, ki se otvori
v tem mestu 21. maja.

Milica v lovi na lovu za farmerskimi uporniki

V Londonu pravijo, da je zdaj
konec izolacije Združenih dr-
žav; Francija je skeptična.
Drugi glasovi

Berlin, 17. maja. — Nemški
fašistični diktator Hitler je dan-
es popoldne v svojem govoru
na izredni seji parlamenta izja-
vil, da njegova vlada sprejme
Rooseveltova priporočila za sve-
tovni mir! Rekel je med dru-
gim, da je Nemčija pripravljena
raspustiti svojo armado, ako
druge države store isto. Hit-
ler je dejal, da vsa današnja ne-
sreča Nemčije izvira iz versals-
ke pogodbe, toda Nemčija ne bo
namenoma prelomila te pogodbe,
zahteva pa, da se versalska po-
godba revidira in Nemčiji prizna
enakovarnost. Ali naj se vsa
svet razoroži ali pa naj imajo vsi
narodi enako pravico do oborože-
nja!

London, 17. maja. — Mirovna
nota predsednika Roosevelta, ki
je bila včeraj razposlana direk-
tno in odprto na vladarje in pre-
sednike 54 dežel, je naredila do-
ber vtis v Angliji. Premijer Mac-
Donald je sinoči dejal, da je Roo-
seveltova poslanica "agrodovinske
važnosti", kajti Amerika je "po-
gumno odvezala svoja jadra izo-
lacije in odplula v nove vode".
MacDonald je srečen, ker je Roo-
sevelt sprejel njegov razorožit-
veni načrt in zdaj urgira vsa
svet, da ga osvoji in realizira.
Londonsko časopisje ugodno
komentira poslanico.

Pariz, 17. maja. — Prvi, ne-
oficielni odmev je bil, da Fran-
cija lahko sprejme Rooseveltovo
priporočilo v načelu. Kabinet
je imel sinoči dolgo sejo in dan-
es najbrž pride uradna izjava.
Privatna mnenja višjih uradni-
kov niso nič kaj zadovoljiva.
Franciji ni všeč, ker ni Roose-
velt specifično omenil Nemčije,
da je ona tista, ki postavlja mir
v nevarnost.

Berlin, 17. maja. — Privatno
mnenje vladnih uradnikov je, da
je Roosevelt skušal vplivati na
kancelarja Hitlerja, naj spre-
meni svoje stališče. Dalje pravi-
jo, da je Amerika obnovila sta-
ro wilsonsko diktacijo Evrope.

Rim, 17. maja. — Uradnega
komentarja še ni, neuradni pa
se glasi, da Italija pozdravlja
svojega novega zaveznika — A-
meriko.

Tokio, 17. maja. — Japonski
uradni krogi so presenečeni, ker
je Roosevelt naslovil svoj apel
direktno na mikada (cesarja).
Japonski mikado nikdar ne obču-
je s tujimi vladami in japonski
zunanjí urad ne more odgovoriti
na nekaj, česar ni sam prejel.

Washington, D. C. — Predsed-
nik Roosevelt je kopijo svoje po-
slanice, adresirane na dežele vsa-
ga sveta, predložil tudi kongre-
su. Poslanica je bila poslana tu-
di Sovjetski uniji, in sicer na na-
slov Mihaela Kalinina, predse-
dnika centralnega izvrševalnega
odбора sovjetov. To je prva di-
rektna nota ameriškega predse-
dnika sovjetski Rusiji, odkar je
Wilson leta 1918 apeliral na kon-
gres sovjetov, naj ne sklepa mi-
rovne pogodbe z Nemčijo. Mnogi
v Washingtonu amatrjo, da je
Roosevelt s tem tehnično priznal
sovjete.

Poslanica vsebuje apel za sve-
tovni mir. Roosevelt na kratko
priporoča, da vse dežele sveta
sprejmejo MacDonaldov razoro-
žitveni načrt. Jedro tega načrta
je, da se vse ofenzivno orožje
(bojna letala, veliki topovi, tan-
ki) zavrže in pet let naj poč-
vajo vse tovarne za izdelovanje
orožja. Roosevelt dalje priporo-
ča, da vse dežele podpisajo ne-
napadalni pakt in se obvežejo,
da v času, ko bodo trajala poga-
janja, njihove armade ne preko-
račijo domače meje. Vsaka večja
dežela, ki se ne odzove, bo s tem
ustavila mirovno akcijo in svet
bo tedaj vedel, kdo je odgovoren
za fiasko mirovnega gibanja.
(Dolje na 3. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Združene države (sloven
Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Kanado
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za ino-
zemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Canada \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne
vrnejo.

Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v klepetu, na primer (April 30,
1938), poleg vsega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
narodnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

138

Domač drobiž

John Koren umrl

Chicago. — V sredo zjutraj je v sosednjem Cicero po dolgi in mučni boleznini na želodcu umrl John Koren, član in bivši tajnik društva Sosedje št. 449 SNPJ. Star je bil 48 let in doma iz Podgorja na Primorskem. Koren je bil star naseljenec in po vojni je vzel k sebi starše iz domovine; oče mu je umrl pred nekaj meseci. Tu zapušta mater, ženo, sina in hčer.

Pokojnik leži na svojem domu, 1613 So. 60th Court, Cicero, pogreb pa bo v soboto ob desetih predpoldne iz cerkve sv. Stefana na St. Joseph's pokopališče.

Smrtna kosa v Clevelandu

Cleveland. — Umrla je Frances Modie, roj. Gorjup, stara 59 let in doma iz Velikih Blokov. V Ameriki je bila 27 let in tu zapušta moža, sina in hčer, v starem kraju pa dva brata in dve sestri.

Matt Bambič, o čigar smrti smo včeraj poročali, je bil doma z Iga pri Ljubljani, v Ameriki je bil 32 let in zapušta ženo in devet otrok. Družina je v veliki revščini in za pogreb očeta je bila primorana prositi milodarov, drugače ga ni mogla pokopati.

Še ena konvencija

Cleveland. — Prihodnji ponedeljek se tu odpre tretja redna konvencija Slovenske zenske zveze, katoliške organizacije, ki ima svoj sedež v Chicagu.

Illinoiska legislatura išče nove vire dohodkov

Poslanec Billman sestavi načrt poklicnega davka, katerega naj bi plačevale poslovne firme in profesionalci

Springfield, Ill., 16. maja. — Dočim se administracija gubernatorja Hornerja pripravlja, da ponovno predloži načrt blagovnega davka, je poslanec Dewitt Billman naznanil, da sestavlja zakonski osnutek poklicnega davka.

Ta davek naj bi plačevale poslovne firme in profesionalci. Značilni bi en odstotek od skupnih dohodkov in denar iz tega vira bi se rabil za oskrbo brezposelnih.

Državno vrhovno sodišče je proglasilo zakon blagovnega davka za protustaven in Billmanov načrt se skuša izogniti napakam zakona blagovnega davka v pričakovanju, da bo načrt odobrilo vrhovno sodišče. Da li bodo v smislu novega načrta plačevali davek tudi farmarji, se še ne ve.

Državna policija protektira stavkokaze

Scranton, Pa. — Močne čete državne policije spremljajo dnevnostavkokaze, ko gredo na delo in z dela v premogovnik Kehoe-Berg Coal Co. Uprizorile so že tudi več napadov na stavkove straže in aretirale več stavkarjev. Tako se glasi protest, ki so ga uradniki UMWA poslali gubernatorju Pinchotu. Delavci, ki so zastavkali proti omenjeni kompaniji, so prejeli \$1 plače na dan.

Delo se odpira v jeklarnah

Steelton, Pa. — Več sto delavcev se je 15. t. m. vrnilo na delo v tukajšnjih jeklarnah.

Stvari za konvencijo

Za odpravo dnevnika in Mladinskega lista

Jump River, Wis. — Razprave o enotnih vprašanjih se vlečejo po Prosveti že mesece, in stanejo članstvo mnogo denarja. Večina priobčitev bi se lahko mnogo okrajšala in troški znižali.

Priporočilo, prenehati z dnevnikom in Mladinskim listom, bi bilo že davno na mestu. Glavni cilj zavarovalne zadrage ni žurnalizem, ampak je izogib visokih doklad ali asessmentov, zagotavljanje zavarovalnine in obstoj jednote v bodočnosti. Vse drugo nima pomena in je gospodarska nesmiselnost pri zavarovalni zadrugi.

Trditev, da je dnevnik potreben za poduk in propagando, je jako plitka. Pustimo poduk, kar ga najdemo v Prosveti, političnim listom. Socialistom služi Proletarec prav dobro. In potreba dnevnika v svrhu propagande za razvoj jednote je danes pravcata farbarija in veliko predraga stvar. Kredit za prirast članstva ne gre toliko Prosveti kot članstvu po naselbinah. Vzlic dnevniku odpada danes članstvo na tisoče, ker je asessment mnogo previsok v primeru z zaslužkom in zavarovalnino. Z dnevnikom je vse skozi zgruba, je že danes predrag in troški ž njim so previsoki. Dobitek, ki ga izkazuje tiskarna, tudi ni članstvu v nobeno pomoč, in povsem odpade, če prenehamo z dnevnikom. Če hočemo asessment znižati, pridržati sedanje članstvo kolikor mogoče, pridobiti novih članov, če računamo na sigurnost naše zavarovalnine in na obstoj jednote, je treba storiti gospodarsko radikalen korak, opustiti dnevnik in Mladinski list, četudi zapremo tiskarno. Današnji položaj je prisilil zapiranje ljudskih šol in opustitev marsikaterih ljudskih in zasebnih naprav in udobnosti, katere so prinesli dobri časi. Izguba tisoče članstva je jasna priča, da je treba znižati troške, če hočemo preprečiti polom jednote in izgubo zavarovalnine.

Na mnogo boljše čase ni misliti. Amerika nima več na zapadu pokrajini za naseljevanje, grajenje cest, železnic, mest itd. Priseljivanje je ustavljeno. Naša mladina se ne zanima za slovenske liste. Mnogo starega članstva se poslužuje tujejezičnih časnikov. V ožgled tem dejstvu je velika gospodarska nesmiselnost, skušati s silo vzdržati dnevnik, ki dela večno zgrubo. S tistimi pet milijoni premoženja na papirju je treba najboljšega gospodarstva, če hočemo zasigurati našo zavarovalnino. Angleškojezična bratska organizacija M. W. A. ima šestdesetkrat toliko premoženja kot mi, ima vse bolj ugodno polje za razvoj, pa izdaja le majhen mesečnik kot uradno glasilo. Seve ne prinaša tistih "kunašnih" preganjanj in ugišanj kot se najdejo v glasilih majhnih slovenskih jednot.

Precej se tudi razpravlja o kolonizaciji na zemljišča, o posojevanju denarja na posestva in o bankirstvu.

Misel o kolonizaciji naj se povsem opusti, ker mi nimamo za to denarja ne potrebnih vednosti. Dandanes se dobe deloma obdelane dobre farme skoro povsod prav po ceni in na lahka odplačila. Kdor ima potreben denar za začetek na farmi, najde dandanes lahko izvrstne prilike, kakršnih mogoče ne bo kmalu. Treba je pa vedeti, da je začetek na farmi zvezan s pot težkocami, kot so v vsakem drugem podjetju.

Razmere na farmah danes niso več iste kot so bile pred tremi leti, vendar se je začelo malo boljšati. Kdor se ni preveč zadolžil v dobrih časih, se lahko smeje depresiji, četudi so se denarni dohodki zmanjšali, kakor so se zmanjšali v vseh drugih poklih. Vsakovratne hrane je tudi danes na farmi v izobilju, četudi se denar izogiblje. Tisti, ki so se preveč zadolžili, imajo pa hudo borbo; vendar je upati na vladno pomoč. In le preveč zadolžene farme na prodaj.

Kar se tiče bankirstva, naj drži jednota roke proč. Posojevanja na farme se pa ni bati, do gotove meje kapitala na rokah, mogoče do deset odstotkov vsega enotnega premoženja. Denar posojen na dobre farme je precej lahko vnovčljiv ali likviden, če se ne gre čez polovico ocenitve. Osebnost ocenitev cenilca naj se pa vselej primerja z ocenitvijo v "Assessment Roll" ali "Tax Roll". Dobre farme so vsekakor sigurnejše za vlogo denarja kot je večina industrijskih bonдов. In tudi okrajni, krajni in šolski bondi nimajo več iste varnosti kot so jo imeli pred malimi leti, ker ljudje ne plačujejo davkov.

Farmarim že blizu dvajset let v tem kraju in razmere na farmi v državi Wisconsin so mi dobro znane. Ljudje, ki niso prestari, ki so voljni delati, ki razumejo gospodarstvo in imajo nekaj denarja, store mnogo bolje, če se posvetijo kmetijstvu, kakor pa če čakajo na negotovo priliko zaslužka pri industriji. Mnogo farmarjev je danes v stiski, vendar so na boljšem kot brezdelni po mestih, ki so odvisni od milosti reliefov.

Wm. Brunschmid, član št. 205.

Prip. ur.: Člani, ki misli, kot br. Brunschmid, da mora biti jednota navadna "Insurance company", in ki je proti delavski izobrazbi, je seveda mnenja, da sta dnevnik in Mladinski list brez koristi za članstvo. Ne sme pa misliti, da morajo biti vsi člani njegovega mnenja.

Par priporočil

West Park-Cleveland, O. — Ker naše društvo št. 257 ne bo imelo zastopstva na X. konvenciji, priporočam delegatom, da ne prezrejo važnih problemov organizacije, katere mora rešiti prihodnja konvencija.

Po mojem mnenju so sledeči najvažnejši: Bolniška podpora naj se plača članu kadar je bolan, ne po smrti. V desetih dneh je lahko bolnik zdrav ali pa mrtev. Ravno tako naj odpade bolniška penzija, ali takozvana članska doba, in naj se deli podpora vsem enako. Kajti tudi naši mladi člani so potrebni podpore kadar so bolni. Ako se tega ne bo uredilo, bo ostala centralizirana bolniška podpora pri SNPJ v kratkem času samo še na papirju. Dva in tri dolarje naj se opusti in naj ostane samo endolarski sklad. Ako tega konvencija ne bo storila, bosta sklada (2 in 3) sama ob sebi šla po gobe.

Ravno tako je potrebno, da konvencija kaj ukrene glede članov, ki so stari pljonorji SNPJ. Priporočam, da se takim članom, kateri so brezposelni, plačuje njih asessment na posmrtninsko polico, seveda na vrednost oziroma kolikor imajo vplačano. S tem ukrepom sem skoraj gotov, da se bo ustavil val padanja v članstvu.

Konvenčni sklad naj odpade, ker ni pošten in mala društva so le žrtve velikih po današnjem sistemu. Vsako društvo naj ima pravico poslati delegata in naj ga tudi samo plača. Vožnjo

naj plača jednota. Prosveta ni tako važen problem kot nekateri pišejo. SNPJ je ravno tako dobro napredovala ko je izdajala samo tednik. Ako se upelje obligatni dnevnik ter zviša asessment, bo pomenilo katastrofo za našo organizacijo.

O vseh teh problemih naj bodo konvencija dobro premislila in naj ustvari dobre zaključke. Od zaključkov bo odvisno ali bomo korakali naprej ali nazaj.

Pozdrav zastopnikom konvencije!

J. Križmančič.

Priporočilo konvenciji

Pueblo, Colo. — Želim izraziti nekatere stvari, katere sem zagovarjal tudi pri društvu. Vseh dosedaj napisanih priporočil se ne bo moglo upoštevati. (Ni nič čudnega; saj nekatera društva niso niti vedela kako se združiti.) Pri našem društvu je bilo zelo veliko razprav glede prihodnjih pravil. Dostikrat se iz malenkostnih stvari dela velika.

Moje priporočilo je, da deseta redna konvencija tole uvažuje: Dnevnik naj bo obligaten za vse; del smrtinskega sklada naj se posojuje tudi farmarjem; uvede naj se samo en razred bolniške podpore, to je en dolar, če hočemo dva razreda, naj bo eden za 50c na dan; vse operativske odškodnine naj se znižajo; vse odpravnine naj se znižajo; jednota naj se porazdeli v okraje (distrikte) in ti okraji naj volijo delegate in jim plačajo dnevnice; sprejme naj se določba, da si člani lahko kreditirajo za asessment na njih smrtino; pasivnost naj se omeji toliko, da "do tukaj si pasiven in ne dlje, kadar hoče ali more postati aktiven, naj bo brez zdravniške preiskave. Končno, kakor pravi Martin Kovač, beseda "brat" naj odpade. To ni drugega kakor fraza.

Joe Hochevar.

Prosveta, Mladinski list in mladina

Detroit, Mich. — V Proletarcu od 27. aprila ima neki Jargo članek o problemih SNPJ, v katerem pove svoje osebno mnenje. Jaz bom v Prosveti povedal moje mnenje, ki se bo glasilo nasproti Jargovemu.

Tudi jaz upam, da bo razsodnost zmagala, ne samo pri Proletarcu, ampak tudi pri Prosveti, da angleško štivo ostane; ne samo ostane, ampak da se mladina da na razpolago še več strani v angleščini.

Da članstvo želi uničiti Mladinski list, da ohrani dnevnik Prosveto, ni res. Jaz in vsi (mladim večino drugih dopisnikov), želimo ohraniti dnevnik Prosveto v korist mladini, da bo mladina imela dnevno nekaj kar razume, da se tako vsposobi, da bo prevzela delo ko bomo stari odšli.

Da je Mladinski list nekaj magnet za člane mladinskega oddelka, tudi ne drži. Imam skušnjo doma. Smelo trdim, da ni bil noben član vpisan v SNPJ radi Mladinskega lista, ampak magnet je bil dnevnik Prosveta, katerega so čitali starši otrok, kateri so v mladinskem oddelku. Vzrok, da Mladinski list preneha, so finančna sredstva, ker

nas je precej, ki smo mislili in še mislimo, da bi se z vseh strani spravilo skupaj toliko, da bi imeli obligatni dnevnik Prosveto brez povišanja sedanjega asessmenta. Ako je pa ideja za obligatni dnevnik z dnevnim angleškim štivom neizvedljiva, potem lahko Mladinski list ostane.

Povem vam pa tole: Bratje in sestre! Mladinski oddelki ne bodo rešili SNPJ pred izgubo članstva; ako ne bomo tem članom dali nekaj dnevnice, kar jih bo užilo, kaj je delavstvo in delavska podpora organizacija.

Jargo pravi: "Mladina že svari, da bo pustila jednota, ako bo prisiljena nekaj plačevati, česar ne razume". Tukaj zopet lahko rečem, da so večina tisti člani, ki pišejo v angleške strani proteste proti obligatnemu dnevniku, sinovi takih staršev, ki niso naročniki na dnevnik Prosveto.

Poglejte v Detroit! Društvo Wolverine je angleško poslušajoče, pa je bilo prvo za obligatni dnevnik z nekaj angleškega štiva dnevno, tako tudi društvo Young Americans.

Ako prihodnja konvencija zaključči, da bomo imeli obligatni dnevnik z eno ali več strani angleškega gradiva, bomo vzgojili mladino, ki bo agitirala za SNPJ ter njena načela! To je tisto, kar mi potrebujemo za ohranitev in napredek organizacije. Tudi tisti mladi člani, ki sedaj protestirajo proti vsemu kar je v korist delavcem, ne bodo pustili jednote, ako so res dobri člani, kot trdijo. Tudi mi jim bomo oprostili, ako pomislimo, da so vzgojeni v kapitalističnih šolah.

Ako bodo ti mladi člani imeli svoj dnevnik, bodo lahko več dopisovali in razpravljali o pro-

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Poročila in zahvali

Milwaukee, Wis. — Fun-o-Leers klub se najlepše zahvaljuje vsem udeležencem, ki so prišli na našo veselico, ki se je vršila dne 29. aprila v prid illinoiskim štrajkujočim rudarjem, članom unije Progressive Miners of America. S svojo udeležbo ste pokazali svojo delavsko zavest in solidarnost, s katero ste pripomogli do tako lepega uspeha, ki ga v resnici nismo pričakovali.

Kljub velikim stroškom je vseeno ostalo čistega dobička \$196.15. Mislim, da je to največja vsota v dobičku v zadnjih par letih. Celotna vsota dobička bi sicer bila \$200, kakor je pisal F. N., toda radi nekaterih še neplačanih oglasov se to ni doseglo. Označena vsota je že bila poslana na pristojno mesto.

Posebno priznanje za trud in sodelovanje na omenjeni veselici gre našim bivšim majnarskim ženam in vdovam, ki so kar v malih posodah prinesle pijačo in drugo. Slišati je bilo, da že dolgo ni bilo tako nepriljubljene zabave kot je bila ta. Temo je veliko pripomogla naša mladina, iz česar se pač vidi, da v nji živi duh starih premogarjev, zakar jim mi stari in izgnani majnarji damo vse priznanje. Mi stari premogarji smo se v krizi tudi marsikaj naučili. Navadili smo se posodo pomivati, pod čistiti, perilo prati itd., kar tudi nekaj pomeni. Le ne česa se nam je bati radi teh pridobljenih spretnosti. Morda bodo naše boljše polovice tudi na "onem svetu" zahtevale, da izvajamo našo "umetnost". Veled tega bi morda bilo umestno, da se organiziramo tudi proti morebitnemu nebeškemu iskoriščanju!

Iskrena zahvala vsem, ki so sodelovali na kakršnokoli način na omenjeni veselici!

Joe Vidmar.

Delo, nesreča in veselje

Sharon, Pa. — Delavske razmere so še vedno slabe edino A. S. & T. P. Co. je začela obratovati bolje, pa le začasnoma. Večina Slovencev je zaposlena pri tej družbi. Delo dobe le tisti, ki so bili pred kratkim odlovljeni radi pomankanja naročil. Kadar pa dobijo kaj naročil, ne dajo človeku nobenega počitka. Najrajši bi videli, da bi človek delal 14 ur na dan in 7 dni v tednu.

Ravno pri takem delu se je v

blemih organizacije. Zelo kratkoročno delegacijo konvencije, da gleda na možnost SNPJ. Imejte predvidem tole: mladinski oddelki, kolikor napreduje, je za staršev. Da bo isle napredoval odrasli oddelki, rama dati tej mladini orodje, terega smo imeli mi, to je dnevnik Prosveta z angleškim štivom! Eden dnevnik na dan bi zadostoval. Res, tisk ne more mnogo, kakor je poznani Godina, ko se tiska, ampak leg tiska pridejo še drugi ški — odprava na pošto, na papir in tako dalje. moja družina plačamo 30 let, ker sem naročena na dnevnik; dobivamo samo eno, nif, kar popolnoma zadostuje. Pa opazujem pri otrokih, da poštar s Prosveto, pa je ali drugi razgrne, pogleda pravi: "Ni angleškega štiva", pa jo odloži. Ko pa tednik pa vsi tistoj otroci vidijo, kaj je novega.

Se nekaj tistim, ki pravi, bodo zaradi dnevnika pravi člani pustili jednota, pa bomo v insurenc družbe, ker več za nižje stroške. Bratje! Pri družbah, kolikor je meni, je asessment precej višji kot pri SNPJ. Pa bo kateri nam dobim denar nazaj, je pa vprašanje, ali si gotovo boš dobil. Precej takih renecev je že propadlo, kar nes izplačujejo kakor banke slabše vrste, to je 10 odst. V bankah so dali 40% v t. Mislim, da bi bila do rojakov, kateri so priznali insurenc, da bi dali v svojo roki vedeli, koliko se od insurenc kompanij.

Mary Berd.

nedeljo, dne 7. maja telu nesrečil pri omenjeni družbi brat Frank Cimperman, fant. Posledice so bile take, da je šele drugi dan k zavesti. Sedaj se nahaja bolnišnici. Stanje mu je boljše. Zelimo mu hitrega vnanja. Omenjeni je član iz mladinskega oddelka.

Dne 27. t. m. priredi našnji pevski zbor dve k. slovensko "Kranjski Jan New Yorku" (Joseph K. in Joseph Godina) in z. "Zamorski sluga pri bogati žini" (Pete Petretic in stric Joe Benedict). Tako vega prizora ni bilo v Domu. Na programu bodo di zelo lepe slovenske, in angleške pesmi, ki jih vavajali naš pevski zbor in zikalno pevsko društvo ward Belavici iz Campbellohio. Obišče nas tudi naš Joseph Snaj z družino. O imel otvoritveni govor.

Program se prične ob 7.30. Po končanem programu prične ples in traja p. noč. Igrala bosta Jack P. John Zuk iz Warren, Pa.

Rojaki v okolici in naselbinah, ne zamudite večera. Zbor vam jam, boste zelo veseli tega priga in vam se že vnaprej zahvala za udeležbo. Pridite tobo 7.30.

Naš pevski zbor je sedaj vodstvom profesorja The Belavica. Zbor dobro napre in se pridno uči, tako da ponos naselbin.

Joseph Godina

Smrtna kosa

Arma, Kans. — Umrla je Pittsburgu, Kansas, odročna Caroline Lowe. Rada je naše prireditve in je bila poznana našim članom v krojtu, ker je parkrat nastopila tudi kot glavna govornica naših prvomajniških proslav naše federacije SNPJ.

Pred vojno je bila zelo na v socialistični stranki in bila uposlena v gl. uradu rektorice za ženski oddelki stranki. Bila je ena izmed vodnikov, ki so branili na stranki v Centralji, Washingtonu. Nastopala je na sodnih in niteljska mnogih drugih vojne historije.

Po vojni se je gibal bolj levo, toda vedno je imela besedo in tudi daleč na vsi stično agitacije. Zaveda se, ci jo bodo ohranili v spominu.—A. S.

Družina pokojnega rudarja Johna Warda, voditelja progressivnih rudarjev, katerega so pred kratkim ubili kompanijski po-bojnik.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

NOSTEN UMOR TRGO- MALIJEVE NA DO- LENJEM

Vidu na Dolenjskem je bi-
morjena Amalija Malijeva,
posestnika in trgovca Ma-
lijeve, ki je bil ena od obreme-
pri v nedavnem proce-
morivcu Lombarju

Ljubljana, 27. aprila.

9. marca je bil pred ljub-
ni sodniki obsojen Jože
na dosmrtno ječo, ker je
ropal bosanskega kroš-
vojnikovca. Glavni pri-
ata Lombarja obremenje-
bila neki Kremžar od-
nad Ljubljano in posest-
trgovca z živino Andrej
Sodiščo se je opiralo na iz-
teh glavnih prič ter Lom-
bosodol.

pa je minila niti dva me-
so neznan napadalec
v hišo posestnika Malija
ubili ženo Amalijo. Zgo-
je to v noči na 26. apr-
je kaj zveze med obso-
dmarja in tem zločinom.
ba dokazala preiskava.

stnik Andrej Mali je ži-
d leti v Križah pri Golni-
po se je priženil v An-
do družino pri St. Vidu
jenjsem. Tamkaj imajo
arjevi v majhni vasi pri
ku hišo in trgovino (po
"pri Smirarju"). Z njih
Amalijo se je Mali ože-
priljubljen hiše sta živela o-
nati, v zgornji sobi pa je
al Mali z ženo. Poleg nji-
majhni sobi spala deset-
akinja Anica.

ni na 26. aprila sta malo
prebudila dva neznan mo-
sta prišla v hišo skozi
ste ter vprašala deklico,
a če denar. Deklica je
lena začela kričati: "Te-
magajte, ravbarji so!"
ji je eden od vlomilcev
dolgo nož in zagrozil de-
la jo bo vso razsekjal, če
ne.

kričanje pa je zbudilo
in njegovo ženo, vstala
hotela stopiti k deklici,
sta na vratih srečala
mlica. Prvi se je zakadil
drugi pa je nastavljal re-
Maliju na prsi. Ta pripo-
da je revolver odbil ter
v temi za neka vrata pa-
lju. Med tem je žena za-
smrtno nevarno rano in
mršil mož iz skrivališča v
je žena z zadnjimi moč-
rosila za brisačo, nato pa
mati in oče umorjenke
na dekličino kričanje pre-
in ko je prišla po stop-
deklica k njima, sta mi-
se deklici sanja. Ko pa
bila po stopnicah, sta že
zeta. Njuna hči je bila
je mrtva.

so bili obveščeni orož-
so obvestili orožniške
po Dolenjskem, in poli-
direkcijo v Ljubljani. Ta
poslala detektive in de-
tega psa v St. Vid.

in nagib je vodil moril-
možne razlagati. De-
sicer vprašala za de-
laskala ga nista. Kakor
prišla do Malijeve že-
ji prežejala vrat ter iz-
stopnicah in skozi gla-
ta. Jima močeno sploh ni
denarja, marveč le do
maščevanja? Zakaj?

za preiskavo je sporo-
da Peveca. Njegova spal-
tako, da vsak avto, ki
no, posveti v njegovo so-
meti. In gostilničar Pe-
vi, da je privozil okrog
ki avto, da je obstal in
kake četrt ure počasi
dalje proti Ljubljani.
njema s časom umora.
zdravnik dr. Fedran iz
ore je ugotovil dva veli-
za velikim nožem na
reza sta bila do kosti se-
rani dolgi do 20 cm.
nastopila v nekaj tre-
ker je imela Malijeva
obe dovodnici.

sta prišla morivca v hi-
aj so našli dve lestvi,
ni na hišo in tretjo na
rko poslopje. Na pod-
sta splezala skozi lino.
rekujo so našli srebrno
je eden od morivcev

Umorjena Amalija Mali roj.
Anžlovar je bila stara 32 let,
pred desetimi leti se je po več-
letnem bivanju v Ameriki vrni-
la domov ter se lani poročila.
Znala je angleško in nemško, i-
mela je mnogo angleških in slo-
venskih dragocenih knjig.

Policija raziskuje zločin. Prei-
skavo otežkuje dejstvo, da ne
vedo nagibov, ki so vodili moriv-
ca. Ali gre za umor iz maščeva-
nja ali za roparski umor? Ali
sta se morivca res pripeljala z
avtom in odkod? Vsa šentvitska
okolica je pod mučnim vtiskom
tega zločina.

Uboj. — V ptujski bolnišnici
je spet podlegel mlad viničar, ki
so ga pobili fantje. Komaj 25
let stari viničar Ciril Lovrec iz
Senčaka je šel na obisk k sorod-
nikom v Galuškah pri Ljutomeru.
Tu si je privoščil pijače nekaj
čez mero in ko se je vračal, je
svojo veselost nekoliko preglas-
no razglasjal. Pri tem je na ne-
kem oknu tudi razbil šipe. Med
tem pa se je že zbralo več fan-
tov iz Galuškah, ki so vinjenega
Lovreca napadli ter mu prizade-
jali več hudih ran s sekiri in
noži. Dobil je tri težke udarce s
sekiro po glavi, da mu je počila
lobanja. Ostal je en dan doma,
naslednji dan pa so ga prepelja-
li v ptujsko bolnišnico, kjer pa
je že dve uri po prevozu podle-
gel poškodbam na glavi.

Pred še hujšim čiščenjem u-
radnikov? — Od predlanskih vo-
litev je bilo v državi na tisoče
državnih uradnikov premeščenih
in odpuščenih. — Dne 24. apr.
pa je imela državna stranka ni-
ške banovine skupščino, na ka-
teri so sodelovali ministri, po-
slanci in senatorji, ki so prišli v
Niš že prejšnji dan, ko se je vršil
že omenjeni veliki shod. Na ba-
novinski skupščini v Nišu, ki ji
je predsedoval Uzunović, so med
drugim govorili o tem, da je tre-
ba dosedanjim ime stranke spre-
meniti, to se pravi, poenostaviti.
Doselej se je imenovala "Jugoslo-
vanska radikalna kmečka demo-
kracija" (torej so vzeli od ime-
na vsake prejšnje stranke po e-
no besedo). Važno je tudi, da je
Uzunović govoril o razmerju
stranke do uradnikov. Kdor dela
proti stranki, dela proti sedanje-
mu stanju v državi — in kdor
dela proti stranki, je na napačni
poti. Če pa ne bodo državni u-
radniki tega sami spoznali, bo
treba to vprašanje do skrajnih
konsekvenc energično razčistiti!
Tako je govoril Uzunović na
skupščini. Potemtakem čaka u-
radnike spet novo "čiščenje".

Osem akademikov pred sodi-
ščem. — Tiste dni, ko se je v
Beogradu začel proces proti Bro-
darju in tovarišem, je službujo-
či stražnik na trgu pred ljub-
ljansko univerzo opazil, da visi-
jo z univerze razne zastave, in
sicer tri slovenske, ena črna in
ena zelena. Slovenske zastave so
prepovedane, črne zastave so že
večkrat razobesili akademiki na
univerzi, češ, da pomeni smrt re-
žimu, zelena zastava pa naj bi
bila nekak znak klerikalne opozi-
cije (Brodar in njegovi so nosili
zelene kravate). Stražnik je ja-
vil policijski direkciji, ta je s
stražniki obkrožila univerzo in o-

poldne so zastopniki policije z
zastopniki rektorata preiskali
poslopje ter našli tri akademike,
ki so jih aretirali. Akademiki so
priznali, da so razobesili zasta-
vo. Aretiranih je bilo potem še
pet akademikov in vseh osem je
bilo obtoženih. 26. aprila se je
pred velikim senatom na ljub-
ljanski sodniški vršil proces proti
tem akademikom. Poleg teh zas-
tav so tudi natisnili in širili v
mestu ter po deželi protirežim-
ske plakate. Štirje akademiki so
bili obsojeni, štirje pa oproščeni.
Trije akademiki so dobili 3 me-
sece pogojno četrti obsojenec pa
je dobil 4 mesece, ki jih bo tudi
moral odsedeti.

Smrtna nesreča šoferja. — Av-
tobus na progi Maribor-Gornja
Radgona je vozil 30-letni šofer
Anton Fischer, ki je stanoval z
ženo in otrokom v Gornji Rad-
goni. Pred nekaj dnevi se je po
končani vožnji vračal z motoci-
kлом iz Maribora domov. Blizu
enajste ure ponoči je pri Sv. Be-
nediktu zavozil z vso silo v kaži-
pot, ki so ga neznan zlikovec iz-
ruvali ter položili preko ceste.
Fischer se je z motociklom pre-
vrnil ter obležal. Zjutraj so ga
našli mrtvega kmetje, ki so šli
k maši.

Umrli so: v Dolenjem Logat-
cu najstarejša vaščanka Marija
Možina, 98-letna občinska reva
z Broda, v ljubljanski hiralnici
72-letna trafikantka Jožefa Bl-
viceva, istotam upokojeni držav-
ni mojster Alojz Levart, v Mo-
stah trgovski sodrudi Viljem
de Costa.

Smrtna nesreča. — Iz Črne v
Mežiški dolini je šla 11-letna u-
čenka Rozka Ipavčeva s svojo
prijateljico nabirat cvetje v go-
rato okolico. Nabirali sta rože
nad rečico Mežo. Ko sta že hote-
li domov, je zagledala Rozka
dva lepa cveta na strmi skali tik
ob reki. Na skali pa je nenada-
ma omahnila ter strmoglavila
kakih 20 metrov globoko v skal-
nato strugo, kjer je obležala m-
rta.

Samomor, ne pa umor. — V
revni stanovanjski koloniji na
Galjevi so našli 26. t. m. zju-
traj v njenem stanovanju umi-
rajočo 83-letno starko Marjo
Pirnatovo, ki je stanovala pri
tramvajskem uslužbencu Jurju
Jagru, ki mu je z denarjem po-
magala zgraditi hišico. Krvavela
je iz vrata in prepeljal so jo v
bolnišnico. Govorila je, da jo je
nekoč ponoči napadel, branila pa
se je zdravniške pomoči, češ, da
boče umreti. Na vprašanje, kdo
jo je napadel, dejala, da ne ve.
Denarna zveza med starko Pi-
ratovo in Jagrom pa je povzro-
čila, da so začeli ljudje govoriti,
da je bil izvršen na starko na-
pad in sicer da jo je napadel Ja-
ger sam. Starka je namreč ime-
la nekaj denarja v hranilnici ter
je baje obljubila, da pripade ves
denar po njeni smrti Jagru, če
prevzame ta starko v preužitek.
Tudi hišico, ki jo je v glavnem
zgradila starka, da bo prepusti-
la njemu. Zaradi vse te zaplete-
nosti so Jagra res aretirali, tajil
pa je vsako krivdo ter trdil, da
gre najbrž za samomor, ker je
bila starka živčno bolna. Star-
ka se v bolnišnici ni dala operi-
rati ter je še istega dne zvečer
umrla. Pri obdukciji trupla pa se
je dokazalo, da ne gre za umor,
marveč za samomor. Majhno ra-
no na vratu si je starka prizade-
la sama ter počasi izkravalela.
Jagra so seveda takoj izpustili.

Pismo iz Clevelanda

Na Senklerju v metropoli še sto-
je vsi gradovi in turni; kano-
nada jih ni podrla

Oni dan sem se podal na fron-
to na Senklerju, da bi na lastne
oči videl, koliko škode je že po-
vzročila ofenziva A. D. proti
"socialistični in republikan-
ski" Enakopravnosti. Pričakoval
sem, da bom našel naš dični
Senkler v žalostnih razvalinah,
pa sem doživel neprijetno разо-
čaranje, kajti vzlic temu, da
sem ga dejal pod mikroskop, ni-
sem mogel opaziti nobene podri-
tije in tudi šipe so še vse cele.
Vsekakor neprijetna smola za
vojnege poročevalca, ki pride
na bojišče prepričan, da bo na-
šel tam razdejanje in v dim za-
vite razvaline, ko dospe tja, pa
najde vse v najlepšem redu...
Kar malo nejevoljen sem bil na
glavni štab A. D., ki je s svojo
uvodno kanonado obetal poruši-
ti vsaj pol Senklerja... name-
sto tega pa se je silno uvodno
bumbumbanje spremenilo v
pohlevno regljanje...

Iz tega regljanja sem razbral,
da so banke zmznjene zato, ker
je bil naš prejšnji predsednik
Hoover, ki je lastnoročno uničil
naše veliko zaupanje v banke,
kar je prineslo krizo, paniko in
nezaupanje... Sistem, ki je
odgovoren za vse to in katerega
Roosevelt prav tako skuša reši-
ti, kakor ga je obupno skušal
rešiti Hoover, pa je v očeh A.
D. popolnoma nedolžen... Po-
samezniki — Hooverji, Insulli,
Kreugerji — so uničili zaup-
anje v sveti privatni business,
sistem, čijega najzlahtnejše ro-
žice so ti "kreпки individuiji" in
ki je "tako mnogo storil" za člo-
veštvo ter ustvarjal "srečo in
blagostanje", kakor pravi M. E.
Tracy v Cleveland Pressu, pa je
nedolžen in ga je treba na vsak
način ohraniti... Tudi "father"
Coughlin, ki dela lep business z
raznimi "odpuški" in "suvenir-
ji" v štacuni poleg svoje cer-
kve, pravi tako... Posamezniki
so lumpje, sistem, ki jih goji,
pa je okej... In medtem, ko
takile "reformatorji" slepilo
naivne mase s praznim bobne-
njem proti "grešnim posamez-
nikom", pa jim pred nosom ra-
stejo novi gnojni tvorci, novi —
"kreпки individuiji"... Človek
bi se smejal, če bi živel na ka-
kem drugem planetu, kjer ni še
ljudi in človeške neumnosti...

Ker A. D. neprestano trdi, da
ameriški narod silno zaupa v
Roosevelta — in Roosevelt za-
upa v privatni bančni business,
seveda pod "partnersko kontro-
lo" zvezne vlade — in ker je
vzlic temu še toliko bank zmiz-
njenih in se nekatere izmed teh
najbrž nikdar ne bodo popolno-
ma otajale, me je začela mučiti
radovednost, kajti silno rad bi
vedel, koliko milijonov kalorij
zaupanja bo še vzelo, da se bo-
do otajali vsaj "najvarnejši"
bančni zavodi pod solncem?

Clevelandski imigracijski u-
rad mora imeti hudo piko na ko-
muniste: najprej je nadlegoval
tajnike društev SNPJ v Ohiju,
ki jih je "prijazni" človek ova-
dil, da so komunisti, zdaj pa

drži v pesteh nekega priseljen-
ca češke narodnosti, češ, da je
komunist in ga je treba zaradi
tega deportirati. Clevelandška
Press, ki je zelo strpna in libe-
ralna napram priseljencem, je
zaradi tega poštno oštela cle-
velandskega imigracijskega in-
špektorja, češ, mož najbrž bere
novice iz Nemčije, zato bi rad
uvredel v svoj urad hitlerjanske
metode. No, ker je nova delav-
ska tajnica ob nastopu svojega
urada z odpustitvijo cele trume
imigrantom sovražnih uradni-
kov pokazala, da se namerava
hoditi po stopinjah svojih pred-
nikov žalostne slave, lahko upa-
mo, da bo vsem nestrpnem v
imigracijski službi pristigla
peroti, da bo pošten človek lah-
ko brez straha izpovedal svoje
politično prepričanje, pa če je
še bolj rdeče. Zakaj pa imamo
ustavo, ki nam med drugim ga-
rantira tudi popolno svobodo iz-
ražanja političnega prepriča-
nja? Samo za dekoracijo?

V nedeljo sem zamudil prvo
polovico slovenskega radio pro-
grama, a je zadostovala druga
polovica, da me je skoro vrolo
vznak od presenečenja: na pro-
gramu je bil namreč vsaj eden
dober pevec, namreč mr. Belle.
In to je pri nas dogodek! (Nam-
reč dober pevec na slovenskem
programu.) Vendar pa sem bil
kar malo potr, kajti pogrešal
sem naših novih "talentov", ki
jih je Slovenski radio klub do-
zdaj tako vneto in poštvovalno
predstavljal milijonovski publi-
ki in celemu svetu...

Tone Podgoričan.

Zašli možgani

Najnovejša senzacija v kirurški
stroki

Na kongresu nemških kirur-
gov je nastopil berlinski kirurg
prof. dr. Heymann s senzacio-
narno vestjo: človeške možgane
je mogoče zašiti, s šivanko in
nitjo kakor kateri koli drugi or-
gan.

To se sicer lažje čita nego iz-
vrsti, je pa po izkušnjah navede-
nega učenjaka z nekoliko spre-
tnosti povsem mogoče. Seveda
je treba rano v možganih pred
pravim zašitjem primerno ob-
ravnavati. Z modernim "elek-
tričnim operacijskim nošem" se
operacijski pas oštati vsa raz-
krajažočega se in ranjenega
tela, krvavitev se ustavi in na-
to šele se rana zašije. Ti šivi
preprečijo marsikatero hudo po-
sledico možganskih ran, ki se
jim doslej ni bilo mogoče izog-
niti. Razume se, da se da z za-
šitjem obnoviti tudi zveza v po-
vršini možganov po ranah, ki
nastanejo z izrezanjem možgan-
skih turov.

Pred nekoliko leti so veljali
ljudje z zašitim sroom še za ve-
liko čudo, danes jih je že na sto-
tine in se nam vidi povsem ra-
zumljivo, da jim je kirurgija s
šivanko in nitjo rešila življenje.
Isto tako se nam bo videlo čez
kratko dobo povsem naravno,
da je mogoče s šivom rešiti
zdravje in življenje ljudem z
ranami v možganih. Kirurška
stroka pač neprestano napredu-
je in odkriva operacijske nači-
ne, ki so se nam zdeli še nedav-
no nemogoči. Vendar pa ne
smemo misliti, da stremi kirur-
gija samo po novih operacijskih
načinih. Operacije, šive in po-
dobno uporabljala le v skrajnih
primerih, kjer drugih načinov
ni, in če ostavljajo težke poha-
bitve, so jih izogiba, kolikor mo-
re. Nekrnavo zdravljenje brez
nožev in podobnih posečkov je
še vedno in ostane ideal. Tudi v
tem oziru dosega medicina pra-
ve čudeže. Prof. dr. Meyer iz
Berlina je na istem kongresu
poročal n. pr. o čudnem zdra-
vljenju tiste teške bolezni, ki se
javlja v tem, da pričnejo proti
na nogah odmirati, in ki zahte-
va pogostoma amputacijo noge.
Pacient sam si obilajno želi, te
amputacije, da ga reši nezno-
nih bolečin. Proti temu zlu je
pa Meyer začel uporabljati po-
stopke, ki so ga bili že davno
pozabili: na obolelo nogo nastavi
asaalko in že po kratkem ča-
su se začnejo prisadna mesta
izgubljati. Zdravilni proces tra-
ja sicer lahko tedne in mesece,
končno pa nastopi vendarle po-
polno ozdravljenje, slo je pre-
magano brez amputacije.

Kampanja za organizira- nje živilekih delavcev

Nad trideset krajevnih uni je
bilo ustanovljenih v zadnjih
par tednih

Cincinnati, O. — (FP) — Kam-
panja, ki jo vodi narodna unija
živilekih delavcev, pokazuje ve-
like uspehe, odkar je bilo legalizirano
pivo, poroča Robert H.
Hesketh, tajnik-blagajnik te or-
ganizacije. V zadnjih par tednih
je bilo organiziranih nad tride-
set krajevnih uni. Hesketh pri-
čakuje, da bo v tem mesecu u-
nija pridobila nad 10.000 čla-
nov.

Unija živilekih delavcev, ki
sprejema natakraje, kuharje in
delavce, ki so upošani v hotelih
in restavracijah, je bila zelo mo-
čna pred uveljavljenjem prohi-
bije, potem pa je članstvo pri-
loščlo padati. Po legaliziranju pi-
va je prišlo v unijo novo življen-
je in številu članstva se je pove-
čalo za 25 odstotkov.

Hesketh upa, da bo organiza-
cijsko delo olajšano, ako bo o-
semnajsti amandment preklican,
dasi je dosedanj napredek za-
dovoljiv. V organizacijski kam-
panji sodelujejo državne delav-
ske federacije in Ameriška de-
lavška federacija.

Federacija poroča o nara- ščajoči produkciji

Več stotisoč delavcev se je vr-
nilo na delo

Washington, D. C. — Glavni
urad Ameriške delavske federa-
cije poroča v svojem najnovej-
šem mesečnem buletinu, da se je
sadni dni aprila in v prvi polo-
vici maja vrnilo več stotisoč de-
lavcev nazaj na delo.

Največ gibanja je opaziti v
jeklarski industriji. Produkcija
v splošnem v tej industriji je bi-
la v februarju 15 odstotkov nor-
malne kapacitete, v aprilu se je
dvignila na 24 in zadnji teden
je bila 33%. Jeklarne se odpirajo
v Pennsylvaniji, Ohiju, West Vir-
giniji, Indijani in Illinoisu. Dru-
ge industrije so počasnije.

Mezdní povški, kolikor jih je
bilo v zadnjih dveh tednih, se
pojavljajo v tekstilni in avto-
mobilski industriji na vzhodu;
prav za prav je to le restavrita-
nje prejšnje mezd, katero so u-
trgali pred par meseci.

ODNEVI NA ROOSEVELTOV APEL ZA SVETOVNI MIR

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zadnje besede so prikrita gro-
znja, ki lahko velja za Nemčijo,
Francijo, Italijo ali Japonsko, a-
ko katera teh zavzre MacDonal-
dov razorožitveni načrt.

Kampanja za preklek protide- lavkega zakona

Detroit, Mich. — V teku je
dobro organizirana kampanja
za preklek zakona proti krimi-
najnemu sindikalizmu. V zad-
njem času je bilo aretiranih več
oseb na podlagi tega zakona, ker
so protestirali proti sodnjaka-
mu prodajanju farm in delav-
skih hiš za dolgoce.

Protesti so pomagali

Auburn, Pa. — Po protestnih
demonstracijah, ki jih je sklica-
la tukajšnja organizacija brez-
poselnih, je okrajni pomočni od-
bor spet prišel dati podporo
brezposelnim, ki so bili črtani s
podpore liste, ker niso hoteli
delati pri reliefnih projektih za
80 centov na dan.

Mladina se pripravlja na de- monstracije

Chicago. — Radikalne mlad-
ske organizacije se pripravljajo
na velike protestne demonstraci-
je proti imperialistični vojni, ki
se bodo vršile 30. maja. Cerkev-
ne mladinske grupe in druga
mladinska društva so bila pova-
bjena na sodelovanje pri de-
monstracijah.

Eksplozija ubila tri rudarje

Whitley City, Ky. — Trije ru-
darji so bili ubiti med eksplozi-
jo plina v rovin Stearns Coal Co.
sadni pondeljek.

Lakotično

"Kakšna kazen je za dvožen-
stvo?"
"Dve tačli!"

Diego Rivera, mehiški radikalni slikar, na delu v Rockefellerjevem Rad Cityju v New Yorku.

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Kamorkoli je pogledal, vse je živelo v delu. Solnce je bilo vroče, zemlja rodovitna, ptice so pele in otroci so se igrali na cesti.

— Marta, je spregovoril, kako je Ani?
— Zda ji je bolje. Hudo si jo udaril!
— Vem, je dejal skesano. Žival sem.
— Pojdi k nji! Čaka te!
Vstal je. Obotavljal se je.
— Tudi tebe sem žalil, Marta. Kako posirovi nesreča človeka.

— Vse se da ozdraviti! Pojdi in popravi! Zame ni treba.

— Ali si jezna?
— Da bi bila to jeza! Justin, Justin, kako zelo si se spreobrnil! Čemu? Vso krivdo zvrččaš na Ano, ki je gotovo bolj nesrečna kakor si ti! Ti si pa kakor da hočeš prilivati rani kisline!

— Vem, je zastokal, vsi računi so se mi hipoma prekrizali... Posojila ne dobim!

— Znova prični! Mlad si, kaj ni nič sile v tebi, da bi se zoperstavil usodi? Svet je velik, prostran, povsod se da živeti. Delati znaš, omeji svoje izdatke, vrzi iz sebe tisto nesrečno hrepenenje po čimveč denarju in vrni se k Ani!

— K Ani? Da, danes sem jo žalil.

— Ne samo zaradi tega! Veš, mnogo premišljuje te dni, ko sem pri vama. Živeti sta pričela vsak na svojo roko. Ana tone v svoji žalosti, ti pa se motoviš v smoli, ki ti je zajela stopinje. Ne iščeta se več. Izgubljata se. Vajin zakon je postal sličn brodu, ki se je izgubil na morju. Bodi krmar, Justin! Obrčaj nazaj k obali!

Doumel je njene besede. Tolažile so ga in krepčale. Na mah je šla volja vanj, topilo se je v njem in moč, ki ga je zapustila, ga je znova obšla.

Po prstih je šel v spalnico. Tema je bila, okna so bila odprta, težka soparica je prihajala s ceste, od daleč se je pobilskavalo, groma pa še ni bilo čuti. Približal se je k njeni postelji.

— Ana! je zašepetal. Ali spiš?

— Ti si? je dahnila. Sedi k meni!

Sedel je na rob postelje in jo prijel za roko. Bila je topla, potna. Sklonil se je čisto nad njeno čelo in jo poljubil.

Ana se je stisnila k njegovemu licu in zašepetala:

— Nocoj, Justin, ah, nocoj...

Oklenila se je njegove roke, prsti so se ji zagreblili v njegovo kožo, potem ga je odrinila od sebe in kriknila:

— Joj, Marta...

Marta je prižgala luč in ko je zagledala v svetlobi njen obraz, ki se je mučil od bolečine, je dejala Justinu:

— Teci, za božjo voljo, teci!

Brez jopiča, kakršn je bil, se je zaletel po stopnicah, vrata so bila zaklenjena, stekel je nazaj po ključ, odklenil in zdriljal na cesto. Od daleč se je že slišalo votlo grmenje, silen piš je zadivjal nad strehami, dvigal prah in nekajkrat zatulil kakor ogromna žival, ki je legla čez hrib in stegnila svoj gobec po hišah v dolini.

Debele kaplje so zaropotale po opeki, sprva neredno, kakor bi padali orehi, potem se je nekočkrat močno zablistalo. Blisk je bil širok in vrvil, kakor bi nekdo vrgel silno mrežo preko neba. Žive duše ni bilo na cesti.

Dež se je vlivl močnejše in močnejše, treak, blisk in silen pok, tenek, kakor bi nebeški vozni zamahnili z bičem. Hiše so se pojavile in ugasnile. Mimo cerkve je stekel po ozki uliči-

ci, v kateri je stalo samo nekoliko hiš. Dež ga je zalival, ves je bil moker, a on se za vse to ni zmenil in ni mu bilo mar še za blisk, ki je jemal vid, da se je zaletaval zdaj v plot, zdaj v zid ter držal roke predse kakor slepec.

Zadnja hiša.

S pestjo je udaril po vratih in stresel za kljuko; zdelo se mu je cela večnost to čakanje, ko je doma... Ah!

— Odprite, oblecite se! je kričal.

Okno se je zasvetilo, malce odprlo.

— Za božjo voljo, kaj je? Kdo je?

— Jaz, Železnik! Hitro k nam!

— Takoj, takoj! Stopite malo v vežo. Bom takoj oblečena.

Ključ je reznil po ključavnici. Justin je stal v veži in priganjal.

— Prosim vas, napravite hitro!

Babica je bila stara, osamel vdova, silno rejena, in se ji ni nič mudilo. Včas je pogledala skozi priprta vrata in njen dobrodušni obraz se je smejal.

— Prehladili se boste, gospod Železnik! Da, takoj, da, oh moj Bog! je zastokala, kadar se je zablistalo, in se prekrizala.

Stopal je po veži, prižgal mokro cigareto, ki ni hotela goreti. Že je hotel zbežati kar sam naprej, pa si je domislil, da bi se starka le preveč obotavljala, zato je ostal in priganjal:

— Rotim vas, gospa, mudi se!

— Saj ni take sile! ga je tolažila. Kakor nalašč, nevihta pojenja. Oh, storkija se pač ne boji nobenega vremena. Kaj mislite, gospod Železnik, ali bo fant? Bo, bo!

— Joj, če bo prepozno! je ječal Justin.

— Ne bo ne! Še vedno sem prav prišla! Še pomnim, ko sem lovila Ano, vašo ženo! Takrat je bilo — no, saj že grem, še galoše nakatnem.

Vendar se je prikazala iz sobe.

— Da, da, se je smejala Justinu, takšni ste. Ko je prvi, ste vsi nori in ne veste, kje se va glava drži. Potem se unesete. Takole, veste, če jih je pet, sedem — eh, takrat že več babice ne kličejo!

Dež je samo še rahlo rosil, daleč zadaj je grmelo, kakor bi pes rentail. Zrak je bil čudovito čist in lahak.

Babica je hodila počasi. V pelerini je bila še bolj okrogla in zibala se je kakor tolsta račka, Justin pa je bil vedno nekaj korakov sprejda.

Doma je skočil v kuhinjo, pograbil Marto, ki je grela vodo, za roko in jo spraševal ves nežno prepreden:

— Kako je? Zelo trpi?

— Vse gre po sreči! je dejala Marta in sladko jo je presunilo, ko je videla njegov skrbni polni obraz.

— Krmar je zagledal kopno, si je dejala, in šla v sobo.

Šel je na hodnik in prisluhnil.

Tih, medel krik, potem hušji, je prodril semkaj. Zatisnil si je ušesa in se vrnil v kuhinjo.

— Uboga Ana, kako trpi! je razmišljal. Kadil je cigareto in odložil vse, kar je nosil te dni v sebi težkega, v najtemnejši kot svojih misli.

Torej bom oče! Fant, ki je bil v njem še ves vihrav in podjeten za vse norčave poskoke, se je vedno bolj umikal temu novemu občutku, ki je rasel vedno bolj, skoraj do bahave samozavesti, ki se je prerivala do spoznanja: Zda smo trije!

(Dolje prihodnjik.)

Jama je morala za ostanek delovne posade počivati.

Ravnatelj je besnel nad Petrom. Preklinjal ga je z vsemi besedami, ki so mu prišle na misel. Peter je stal zadet v notranjost srca in se tresel. "Nezmožna, stara živina si ti, to si ti!", in Peter je zrl na ravnatelja kot na svojo edino in zadnjo nado. Sklenil je, da ga obišče doma in se opraviči pri njem, in če bi moralo biti tako, je hotel pasti pred njim celo na kolena. Cele dneve se je pripravljaj na to, kaj naj bi mu rekel. Pripravljen je bil, izvrševati svoje delo za znižano mezo. To naj bi bila glavna točka njegove prošnje. Toda ravnatelj mu je v svoji jezi zadnjič rekel, da bi ga bili morali že davno vreči ven. Vedel je, da se bo zdaj to zgodilo in je menil, da bi bil za družbo predrag, če bi hotel delati celo zastoj.

Ta dan je pomenil nekaj let v Petrovem življenju.

Istega dne so dodelili Petru celo drugo delo, in mlad fant je prišel na Petrovo mesto ob uvozu v jašek.

Peter je menil, da mladi fant stvari ne bo razumel, ali ko se je posada končala, je moral Peter izvedeti, da je bilo med to posado spravljeneno na dan več premoga kot že leta sem. Drugič v svojem življenju se je Peter zjokal, prvič, ko je umrla njegova žena, drugič danes.

Njegovi delovni tovariši so z njim sočustvovali, morda celo preveč, kajti vse njihove pasovke proti gospodarjem so ga delale še bolj divjega. Svetovali so mu, naj si stvari ne vzame preveč k srcu. Bil je zanj že čas, da počiva, zadosti dolgo je že garal. Pokojnina bi mu nudila kosček mesa, in več si pa tudi ne more zaslužiti pri rudniku.

"Jaz bi za boga hotel, da mi odpovedo," je menil Willi, delavec, ki je bil blagoslovljen s polovico tucata otrok, "naj bom preklet, če bi mi srce tedaj počilo!"

"Zda boš lahko zjutraj vsaj smrčal," je rekel Tommy. "Vsa-ko jutro boš lahko ležal. Vendar ti še prav za prav niti ne veš, kako je s teboj!" Ali Peter se ni smejal tej šali. Živel je samo za delo in si ni mogel predstavljati življenja brez dela.

Ponoči je sedel k peči in premišljeval o preteklih letih, ko sta imela njegov ravnatelj in obratni mojster zanj vedno dovolj prijaznih besed. Potrebovali so ga, bili so nanj navezani. Če je kdaj kako jutro zapal, so poslali ponj na dom. Zda je to prešlo enkrat za vselej. Veseli bi bili, če bi prešlo že onih štirideset dni odpovednega roka, kajti njegovo delo ni bilo nič vredno, in delo so mu dali samo zato, da ustrežejo svojim obveznostim do njega.

Bilo je štiridesetega dne odpovednega roka. Prvo, kar se je zgodilo tega dne, je bilo, da si je mladi fant, ki je rokoval na Petrovem mestu pri uvozu, zlo-mlil nogo. Poklicali so Petra na mesto, ali nikjer ga niso mogli najti. Sel, ki so ga poslali za njim na dom, se je vrnil brez besed, z očmi polnimi groze. Ko je odprl nezaklenjena vrata in vstopil v notranjost hiše, je našel Petra mrzlega, obešenega pri vratih.

SVEČENIK UMORIL LASTNO MATER

V Kentuckyju so odkrili grozen zločin, ki ga je izvršil po zapovedih neke verske sekte višji svečenik s tem, da je umoril svojo lastno mater. Svečenik se piše John Mills. Posvetna oblast ga je zaradi čina obsodila na doživljenjsko ječo. Njegov zločin je naravnost nepopisno grozen. Svojo staro mater je polagoma zadavil z verigo, ki jo je bil privezal okoli vratu. Hotel je s tem demonstrirati "smrt greha," kakor je sam izjavil. Šest sovečenikov, ki so bili pozvani zaradi pričevanja, je izjavilo, da je njihov predstojnik ravnal po "višjem ukazu." Čeprav so vsi prisostvovali groznomu usmrčenju, ni nihče imel moči, da bi nastopil proti predstojniku. Druge priče so izjavile, da so gledale usmrčenje, a niso pri tem imele občutka, da bi se dogajalo kaj protinarnega, zaradi česar bi morali protestirati.

HUMOR

Vrline na nepravem mestu

"Hotel sem imeti ženo, ki bi imela samo tri vrline: da bi bila v kuhinji kuharica, v salonu dama, v spalnici kokota."

"Nu, pa ste jo našli?"

"Sem, samo da njene vrline niso bile na pravem mestu: v kuhinji je dama, v salonu kokota in v spalnici kuharica."

Preganjanje židov

V Nemčiji.
V aprilu v letu Gospodovem 1933.

Krik in vik po ulicah. Čistokrvni Germani gonijo svoje brate nečiste židovske krvi.

Preganjanci se zatečejo v cerkev. Duhovnik ravno služi sveto opravilo.

Tolpa se zažene v sveti hram: "Vsi židje ven iz katoliške cerkve!"

Tretjina ljudi se v strahu splazi na prosto.

Četrt ure pozneje: "Vsi, ki so jim očetje židje, ven!"

Posledni zapuste cerkev. Le

deželni glavar kleči na oltarjem, kleči in molči — on je žid!

Spet planejo preganjanci.

Tedaj skloni Kršani glavo zašepeta: "Samuel, nji čas je tudi za naju!"

Nuga-Tor

Katerim možkam in ženskam je potrebno le prave TONIKE. To je znak da je NUGA-TOR vam prava na svoje mesto. Vam prava na trideset dni po prejemu zadovoljni, se vam vrne vsi denarji brez stroškov.

HAYES DENT OFFICE

Ustanovljen pred 20 leti
CENE SO ZMERNE
Preiskava zob
Nasproti Davis
v 2. nadstropju.
326 S. STAT.

V JUGOSLAVIJO

Prijetno je potovati na Hamburg-American Line parnikih v kateremkoli času, kajti opremljeni so s

STABILIZATORJI

(Anti-Roll Tanks)

ki zmanjšajo gibanje parnika na minimum. Medna tedenska odpusta iz New Yorka v Hamburg s hitrimi železniškimi zvezami do Jugoslavije.

OD NEW YORKA DO LJUBLJANE IN NAZAJ TRETJI RAZRED \$171.50

Za podrobnosti vprašajte kateregoli lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklopu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveto eden, dva ali tri štane in eno družino in to enega tedna naročnina. List Prosveta stane za vse enako, za štane ali družino eno letno naročnino. Kar pa štani še plačajo pri assentmentu \$1.00 in se jim to prišteje k naročninu. Mi prišteljemo enega, dva ali tri štane družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vzroka, roči, da je drag za štane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastna in skoraj vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Tudi pri priliki, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta:

Za Zdrav. dršave in Kanado \$6.00	Za Ceno in Chicago \$6.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.00
2 tednika in..... 7.00	2 tednika in..... 7.00
3 tednika in..... 10.00	3 tednika in..... 10.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja in Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastna.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list ali moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročilo na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storo, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Prilopljena polnletna naročnina na list Prosveta vsota \$

Ime _____ Čl. družine _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga priplakite k moji naročnini od slednjega dne:

Ime _____ Čl. družine _____

Ime _____ Čl. družine _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 494
Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse potrebne

ZADNI DAN

Joseph Corrie. — Prel. Cv. Kristan

Nekega dne, ko je bil Peter v šest in šestdesetem letu svoje življenja, mu je obratni mojster izročil pismo. Bila je to štiridesetdnevna odpoved, ki je prekinila njegovo delovno razmerje s premogovno družbo. Še preden je pismo popolnoma odprl, je zdrnilo iz njegovih trepetajočih rok, kajti razširila se je že govorica, da bodo odpustili vse stare delavce.

Peter je bil vdovec, njegova žena je umrla med nekim izpitjem. Živel je popolnoma sam zase in oskrboval si je vse sam, celo pečilo.

Bil je neizobražen človek, ki ni znal niti čitati niti pisati. Nič drugega mu ni bilo mar razen njegovega dela. Delo, delo, to so bile njegove edine misli, to je bil njegov edini pogovor. Več kakor trideset let je bil v istem položaju, deloval je pri uvozu v jašek, in razumel se je na svoje delo dobro. Bilo je to delo, ki je zahtevalo prisotnost duha in niti ne toliko težkega telesnega napora.

Obratni mojster je menil, da bo družba našletela na precej težav, ko bo hotela izpolniti njegovo mesto z odgovarjajočo delovno močjo. Toda od osrednjega ravnateljstva je prišel odlok, da je treba odpustiti vse ljudi,

stare nad pet in šestdeset let. In tako so vrgli tudi Petra na kup žlindre ter med staro šaro.

Peter ni bil strokovno organiziran delavec, on ni imel vere v take stvari in je menil samo, da povzročajo stavke, in njegova žena je vendar umrla med neko stavko! Umrla je, kakor je zatrjeval, zato, ker zaradi pomanjkanja denarja ni mogla nabaviti potrebnih živil. Strokovničarske funkcije je sicer opravljal kakor strup. Samo oni so povzročali nezadovoljnost, oni sami so povzročali odločenost gospodarjev na vse delavce, če so bili v pretekli strokovni organizaciji ali ne. Če bi hodili za njim, bi, kakor se je izrazil, vse skupaj z lastnimi rokami pobesili. Da res, bil je vdan služabnik svojih gospodarjev, ta naš Peter. Med tem ko so drugi godrnjali nad svojimi niskimi mezdami, je dejal Peter, da bi bile lahko še slabše, vendar gotovo bi bile boljše, če bi delavci ne stavkali!

In ni bilo dobro debatirati z njim. Če je slutil, da ga kdo duševno prekaša, je navadno izpljunil, vstal in odšel.

Prav nikdar ni hotel verjeti, da so delodajalci brezsrčni in nečloveški. Ko pa je držal črno na belem v rokah dokaz, kakšna je resnica, ko je videl podpis ravnatelja, a ga pač ni mogel prebrati, ni bil smoten niti ene same besede.

Med odmorom so imeli njegovi delovni tovariši dovolj dokazov, da mu zabrusijo resnico svojih starih argumentov v obraz, vendar Peter je sedel tu bled kot smrt, zadrževal je solze v očeh, ali oni niso imeli srca pripraviti se z njim. Svojih iluzij oropani Peter je bil usmiljenja vreden pogled!

Dnevi, ki so zdaj sledili, so se mu videli čisto neobičajni. Nikoli bi mu niti v sanjah ne prišlo na misel, da bi ga bilo mogoče vreči na cesto, in on je vedel dobro, da je predstavljal leta in leta na svojem mestu celega moža. Vendar mu je bilo nerazumljivo, kako se je moglo to zgoditi. Prav nikoli ni mogel razumeti, da bi njegovi gospodarji ravnali lahko tako podlo. Od česa pa naj živi? Pokojnina, ki jo je dobil kot odpravnino, je zadoščala komaj za najemnino! Najemnina! Zda se je domislil, da ga bodo morda še celo prisilili, prvič izprazniti hišo, v kateri je živel trideset let in več. Ali oni ga vendar ne bodo vrgli iz hiše, je rekel sam pri sebi. Kam bi naj vendar šel? Ali v njegovem žepu je bilo prepuščeno pismo: "Štirideset dni od danes." Potem se je pojavila v njegovih mislih vizija velike, mrzle ječe, ubožnice.

Ta misel ga je zasledovala noč in dan, in prvič v tridesetih letih je pozabil na svojo dolžnost. Kdare so tresnile skozi mrežasta vrata in zdrknile v jašek.